

Маніфест революційного марксизму

На Народній площі Переславля стоїть пам'ятник Володимиру Іллічу Леніну. Він дорогий і цінний тим, що пам'ятник — з найранніших в країні і споруджений на засоби робітників і селян Переславщини, які віддали данину поваги вождю і вчителю. Скульптор Б. Д. Корольов, який створив його, добився, як свідчив соратник Леніна В. Д. Бонч-Бруєвич, великої портретної схожості. Пам'ятник завжди нагадує про те, що Володимир Ілліч побував на Переславській землі.

Урочисте відкриття пам'ятника відбулося в дванадцяту річницю Жовтня, і відтоді, з 1929 року, Народна площа замінила Красну площу Переславського кремля.

З якою метою Ленін відвідав наші краї?

З кінця 1893 року вождь народників М. К. Михайловський в своєму журналі «Русское богатство» почав нападати на марксизм, марксистки давали відповідь Михайловському і його компанії в нелегальних брошурах.

Але вмовляння не могли вплинути на погляди народників. Потрібно було розвінчати їх, показати відхід від революційних традицій народників 70-х років, їх скочування до буржуазного лібералізму, довести теоретичну і політичну неспроможність їх поглядів. Це завдання блискуче вирішив В. І. Ленін в 1894 році.

Використавши свої реферати і виступи в Москві та Петербурзі, в яких критикував погляди народників, а також широкий статистичний матеріал, Володимир Ілліч пише книгу «Що таке „друзі народу“ і як вони воюють проти соціал-демократів?»

Одним з найважливіших положень книги були ідеї створення єдиної пролетарської політичної партії соціал-демократів і революційної спілки робітників і селян, як вирішальної сили для повалення гніту поміщиків і капіталістів.

Поява цього першого великого твору молодого Володимира Ілліча була подією величезної важливості. Товариші Леніна по революційній боротьбі назвали цю працю «маніфестом революційного марксизму».

Перший і частина тиражу другого випуску ленінської книги були нелегально надруковані інженером А. О. Ганшіним, його молодшим братом Іваном та двоюрідними братами-студентами Володимиром і Олексієм Масленніковим влітку 1894 року в селі Горки Переславського повіту. В зв'язку з виданням своєї праці в серпні приїхав сам автор, запрошений А. О. Ганшіним.

Цей факт визнано достовірним лише в 1958 році, коли вийшов I-й том Повного зібрання творів В. І. Леніна. Про його подробиці ми дізналися від того гімназиста, який брав участь у виданні — І. О. Ганшіна в 1960 році, коли йому було 83 роки. Ось що він розповів:

В одну з ночей наприкінці серпня ми з братом відправились зустрічати на станції Рязанцево Володимира Ілліча. Конспірувались по всіх правилах. Поїзд з Москви прибував о 3-й годині ночі і в Рязанцеві зустрічався з ярославським. Раніше було домовлено, що Володимир Ілліч зійде з поїзда не в бік станції, а направо, до великих штабелів дров, за якими я стояв з конякою, запряженою в тарантас. Підійшов брат з гостем. Позналилися. Вони сіли позаду, а я був за кучера.

Гостя поселили в мисливському будиночку, і вся конспірація закінчилась. Молоді бувало настільки багато, і вона так часто змінювалась, що нової людини не було й помітно. Штовханина постійна. Потрібно сказати, що Володимир Ілліч конспірував цю поїздку навіть від рідних. Він їхав в Петербург, а «по дорозі» заїхав до нас, в Горки.

*Васильев, С. Д. Маніфест революційного марксизму / С. Д. Васильев // *Заря коммунизма (Чигирин)*. — 1976. — 16 сентября. — С. 3.

*Чигиринцы и переславцы участвовали в социалистическом соревновании, стремясь обогнать друг друга по объёму промышленного производства. — *Ред.*

Пробув днів 4—5. Багато прогулювався, щоденно полював, любив сидіти на лавці, звідки відкривався чарівний краєвид на млин і околиці.

А в останніх числах серпня Володимир Ілліч виїхав у Москву. Знову я віз його в тому ж тарантасі до нічного поїзда. Так же зупинив коняку за дровами. Попрощався з дорогим гостем. Брат пішов проводити його до вагону.

В одну з останніх зустрічей з Іваном Олександровичем (він помер 30 листопада 1970 року на 94 році життя) ми спитали його про враження, яке справив на нього Володимир Ілліч. Ось що він відповів:

— Є люди з чудовою пам'яттю, які й через 75 років відтворюють не тільки свої враження про минуле, але й розмови з видатними людьми. Я такою пам'яттю не хвалюся. До того ж ніхто з нас не знав, що Володя Ульянов стане Леніним. Але що мені запам'яталось добре, це те, що він був надзвичайно вихованою і делікатною людиною.

Ця розмова ще раз переконала нас, наскільки були точними і правдивими спогади останнього свідка приїзду Леніна в Горки Переславські. Вони, без сумніву, відіграли роль в рішенні Ярославського обкому КПРС відкрити тут музей. Адже Горки — єдине місце в області, куди приїжджав В. І. Ленін.

В музеї, відкритому 24 вересня 1969 року, головним чином, показана історія книги «Що таке „друзі народу“ і як вони воюють проти соціал-демократів?». Вона виходила в світ понад 400 разів на 55 мовах тиражем в 16 мільйонів примірників!

Минуло 82 роки, як була написана ця книга, а думки Леніна, закладені в ній, продовжують вчити непорушної впевненості і відстоювання чистоти марксизму в безкомпромісній боротьбі з ревізіоністами чи ультрареволюційним фразерством.

Таким чином, Переславський край відіграв значну роль не лише у становленні і зміцненні російської держави, але й в розвитку революційних подій, які згодом привели до Великого Жовтня. Трудящі Переславщини пишаються своєю належністю до цих подій.

С. Васильєв.